

Műleírás a Pannonhalmi Főapátság megbízásából az alábbi műtárgy restaurálásáról :

J.Dame : Asztrik apát képmása, 1701.

Olaj, vászon,
mérete : 260 x 165 cm .

A festmény leírása :

A széles diszkeretbe foglalt képmezőt Szt.Asztrik életnagyságnál nagyobb méretezésű alakja uralja. A kép alján mintegy 30 cm szélességben fehér alapon fekete antikva betűkkel írt, a szent életével kapcsolatos hét soros latin szöveg látható. Szent Asztrik jobb kezében, vörös párnán tartja a pápa által Szt.Istvánnak küldött szent koronát, jogart, és a képet teljes szélességében kissé ferdén átfogó kettős keresztet. Ugyanezeknek, csak kisebb méretben való megismétlését látjuk a szent lábainál, a pápa álmához kapcsolódó jelenetcsoporthoz lent a baloldalon. Alul kétoldalt egy-egy ovális keretézésű képecske látható, felettük fehér szalagfelirattal: bal o. : oltár Jézus szívével és a szentháromságot jelző háromszöggel, - PRO DEO felirattal, jobb o.: ET PÁTRIA felirat a hármassombon lévő koronás kettős kereszt felett. Mindkét képmező kékes színű.

A Szent két oldalán attributumként kapcsolódó jelenetek: bal o.-on sötétzöld baldachinos sátor alatt az alvó pápa ülő alakja, háttérként Rómát jelképező architektónikus motívumok és egy lebegő angyal, ki karjával a vörös asztalkán lévő koronára mutat. Jobb o.-on sötét fák előtt tanakodó embercsoport, - egy sötét papi ruhás /Asztrik ? / és öt magyaros viseletben lévő férfi.

Szent Asztrik püspöki díszben látható, gazdag aranybrokát palástja alatt sötét ruha, mellén kereszt. Fején piros ékköves püspöki süveg, bal kezében diszes végű pásztorbot.

A kép felső harmadát sötétszürke, komoran gomolygó felhők vonulata tölti ki, melyek közül előbukkan az ég kékje.

A kép restaurálás előtti állapota:

A festményt kb. a múlt század utolsó harmadában dublirozták, javították, átfestették. Az eredeti vászon két darabból összevarrt, középen függőle-

sen látszik a kissé kiemelkedő varrat.

Vakrámája széles ugyan, de középmerítő nélküli, sarkainál gyenge, mozog. Széles, diszes, erősen kagylós és pergő állapotban lévő aranyozott diszkeret keretezi.

A festmény hullámos, igen merev, erősen kagylós, pergő állapotban volt. Nagymértékű javításokon esett keresztül, sérülései miatt dublirozták, hiányai miatt durván átfestették. Súrlófényben való vizsgálatkor jól látszott, hogy a kép jobboldala végig kb 15 cm szélességben utólagos pótlás. Egyenetlen tisztítás nyomai- a kagylók mélyedéseiben megültek az eredeti védőlakk sötétebb maradványai.

A védőréteg megsárgult, elpiszkolódott, helyenként vastagon megcsorgott. A javítások közül kilátszó eredeti felületek igen kopottak.

Az alsó szövegrész nem eredeti. Ez már az előzetes vizsgálatoknál is megállapítható volt.

Restaurálás menete:

1. Állapotfelmérés és dokumentálása / fotó /
2. Tisztítópróbák.
3. Feltárás: a felületet fedő sárga lakkréteg és az alatta lévő átfestés vastag, ragacsos,- magas gyanta és olajtartalmú volt.

Vegyszerek: dimetilformamid, kromofág, benzilalkohol-butylacetát-cello-solve keveréke, aceton, lakkbenzin.

A felső, átfestett réteg eltávolítása után derült ki, hogy alatta egy régebbi,- temperával felvitt átfestés van. Ez kb. a 18.sz.-ban kerülhetett a felületre. A 19.sz.-i átfestéskor fehér színű a szintbeli hiányok pótlása, a 18.sz.-inál vörös. Mindkét fajta a sérüléseken túlmenő mértékben takarta a felületet, a kagylók mélyedéseibe vastagon beülve.

A tisztítás hosszadalmas és aprólékos volt, mivel a felső átfestés ragacsos, vastag volta nehezítette az eltávolítását, ehhez hozzájárult a közbenső, felesleges kittelések szikével való kibontása, valamint az alsó temperaátfestés keménysége. Az eredeti festékréteg igen kopott és sérült volt, tehát ahhoz érve nagyon óvatosan, legtöbbször mechanikus úton finoman, szikével bontottuk ki a vegyszeres puhítás ismétlése mellett.

A feliratrész: közbenső konzultáció után arra a döntésre jutottunk, hogy meghagyjuk a 19.sz.-i feliratot négy kutatóablakkal. Indoka: a kép röntgenezését anyagi fedezet hiányában nem tudtuk elvégeztetni. A szöveg jelenlegi információtartalmát épen akartuk hagyni, mert a kibontott kutatóablakok alapján kétfajta betűtipust-a kétszeri felújításnak megfelelően is találtunk, de nagyon töredékesen. Kék mezőben, aranyozott, okkeres keretbe foglaltan volt a szöveg írva eredetileg,-a mostaninál kisebb méretű betűkkel, fehér, ill. fekete színnel. A fehér átfestés több rétegben került a felületre / a vett mintákról készült rétegcsiszolatokról készült mikroszkópikus felvételek ezt jól dokumentálják./ Ennek eltávolítása a nagyon kemény felület és a betűtöredékek óvatos kibontása miatt még több hónapot vett volna igénybe. A végeredmény, vagyis a szöveg olvashatósága pedig kérdéses volt. Ezért döntöttünk a jelenlegi állapot meghagyása mellett.

A képmező feltárásának eredménye:

Teljes tisztítás után ha nagyon kopottan és hiányosan is, de sikerült kibontani az eredeti 18.sz.-i felületet. A baloldali címerpajzson, az oltárterítőjében " I H S " monogramm jött elő. A fehér szalagfeliratok átfestése alatt pedig viszonylag épen az eredeti fekete antikva betűkkel ugyanaz a szöveg, de kisebb méretben és más elhelyezésben, és egy-egy kis fekete indamotívummal bővülve. Szt.Asztrik j.o.-i palástja alól egy addig lefedett lándzsát tartó figura, a vállak mögül pedig egy töredékes fej tűnt elő.

Az égrészben kétoldalt egy-egy festés közbeni módosítás/pentimentó/ felületei látszottak,- baloldalt kettőskereszt, mely előzőleg kissé ferde függőleges irányban, jobb o.-n pedig három lefestett jegenyefa látható, melyet ha kopottságát mérsékelve is, de meghagytunk.

3.Konzerválás: a feltárás után levettük a vakrámáról a képet és hátoldaláról eltávolítottuk a régi dublírvasznat. Az eredeti vászonról szikével való sorvasztással kapartuk le a vastag kleiszteres, enyves kötőanyagot. Alul és jobboldalt végig kb. 15 cm széles új vászonpótlásokkal toldottuk meg az eredeti vasznat. Talán egy gyors mentés alkalmával csonkult meg a kép, s az előző javítások a dublírvasznonra kittelt pótlásokra kerültek.

Ezután viaszgyantás beitatással és hátoldalról nátronpapírréteggel ellátva vákumasztalos kezeléssel rögzítettük az alapozás és festékréteget.

4. Szintbeli hiányok pótlása:

Az eredeti alapozás vörösbóluszához közelítő színű enyveskréta tömítőmasz-szával pótoltuk a hiányokat. Ezután másodszeri vákumasztalban való kezelés következett.

5. Dublírozás: a szintbeli hiányokkal pótoltt és konzervált képet hátoldalról új tartóvászonnal láttuk el / ragasztással/, majd az új, keresztléces, villásékes vakrámára feszítettük.

6. Védőréteg: I. Dammárlakk ecsettel felhordva.

7. Esztétikai kiegészítés:

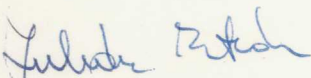
A hiányok és a nagymértékű kopottság mérséklését sovány olajlazúrral, a környezethez illeszkedő módon végeztük úgy, hogy értelmeztük a formákat, a kopott motívumokat hangsúlyosabbá tettük, de igyekeztünk megtartani a repedéshálózatot, valamint a felület kissé kopottas jellegét.

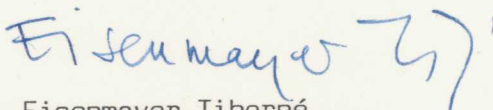
II. védőréteg Thalens lakk spray- val.

8. Dokumentáció készítése.

Budapest, 1996. február 12.

A restaurálás a M N G Régi Magyar Osztályának restaurátor-műtermében történt.

Juhász István

Eisenmayer Tiborné

A'VÉTELI A'LLAPOT

S. ANASTASIUS ASTRICUS PRIMUS ABBAS S. MARTINI O. S. B. QUEM S. STEPHANUS FACTO VOTO. CUPA
COMITE UNA CUM ASSECLIS FELICITER DEVICTIS, AC TOTIUS COMITATUS SIMICHIENSIS UNIVERSIS DECI-
MIS HONORI S. MARTINI DICATIS, AD SYLVESTRUM II SUM. PONT. ABLEGAVIT. A QUO SACRAM CORONAM ET
CRUCEM APOSTOLATUS INSIGNE ADFERENS S. STEPHANUM IN REGEM HUNGARIAE LAUREAVIT CORONAVITQUE
ANNO 1001 POSTEA PRIMUS ARCHIEPPUS COLOCENSIS ORDINATUS, IN EXPLICABILE EST, QUANTUMNAM IN
PROPAGATIONE FIDEI ORTHODOXAE DESUDAVERIT. OBIIT ANNO 1034 DIE 12 NOVEMBRIS AETATIS SUAE CIRCA
ANNO 70. INTER CETERA MIRACULA MOTUUM VITAE RESTITUIT.

NORMA'L FELVÉTEL

A'VÉTELI ALLAPOT

S. ANASTASIUS ASTRICUS PRIMUS ABBAS S. MARTINI O. S. B. QUEM S. STEPHANUS FACTO VOTO. CUPA
COMITE UNA CUM ASSECLIS FELICITER DEVICTIS, AC TOTIUS COMITATUS SIMICHIENSIS UNIVERSIS DECI-
MIS HONORI S. MARTINI DICATIS, AD SYLVESTRUM II SUM. PONT. ABLEGAVIT. A QUO SACRAM CORONAM ET
CRUCEM APOSTOLATUS INSIGNE ADFERENS, S. STEPHANUM IN REGEM HUNGARIAE LAUREAVIT, CORONAVITQUE
ANNO 1001 POSTEA PRIMUS ARCHIEPPUS COLOCENSIS ORDINATUS, IN EXPLICABILE EST, QUANTUM INAM IN
PROPAGATIONE FIDEI ORTHODOXAE DESUDAV ERIT. OBIT ANNO 1034 DIE 12 NOVEMBRIS AETATIS SUAE CIRCA
ANNO 70. INTER CETERA MIRACULA MOTUUM VITAE RESTITUIT.

SÜRLÖFÉNYES FELVÉTEL

ÁTVÉTELI ÁLLAPOT

A KÉP HÁTULJA

ÁTVÉTELI ÁLLAPOT

RÉSZLETFELVÉTEL
A PÜSPÖK ARCÁRÓL

ÁTVÉTELI ÁLLAPOT

RÉSZLETFELVÉTEL
KIRANZOLÓDIK A DURVA ÁTFESTÉS

ÁTVE'ETELI ÁLLAPOT

S. ANASTASIUS ASTRICUS PRIMUS ABBAS S. MARTINI O. S. B. QUEM S. STEPHANUS FACTO VOTO, CUPA
COMITE UNA CUM ASSECLIS FELICITER DEVICTIS, AC TOTIUS COMITATUS SIMICHIENSIS UNIVERSIS DECI-
MIS HONORI S. MARTINI DICATIS, AD SYLVESTRUM II SUM. PONT. ABLEGAVIT, A QUO SACRAM CORONAM ET
CRUCEM APOSTOLATUS INSIGNE ADFERENS S. STEPHANUM IN REGEM HUNGARIAE LAUREAVIT, CORONA VITQUE
ANNO 1001 POSTEA PRIMUS ARCHIEPPUS COLOCENSIS ORDINATUS, IN EXPLICABILE EST, QUANTUMNAM IN
PROPAGATIONE FIDEI ORTHODOXAE DESUDAVERIT. OBIIT ANNO 1034 DIE 12 NOVEMBRIS AETATIS SUAE CIRCA
ANNO 70. INTER CETERA MIRACULA MOTUUM VITAE RESTITUIT.

TISZTITÓABLAKOK

RÉSZLETFELVÉTEL
A TISZTÍTÓABLAKRÓL

RÉSZLETFELVÉTEL A TISZTIYÁSRÓL

RÉSZLETFELVÉTEL

A LETKISZÍTOTT FELÜLETEN A KORÁBBI TÖMÍTÉSEK
LÁTSZÓDNAK

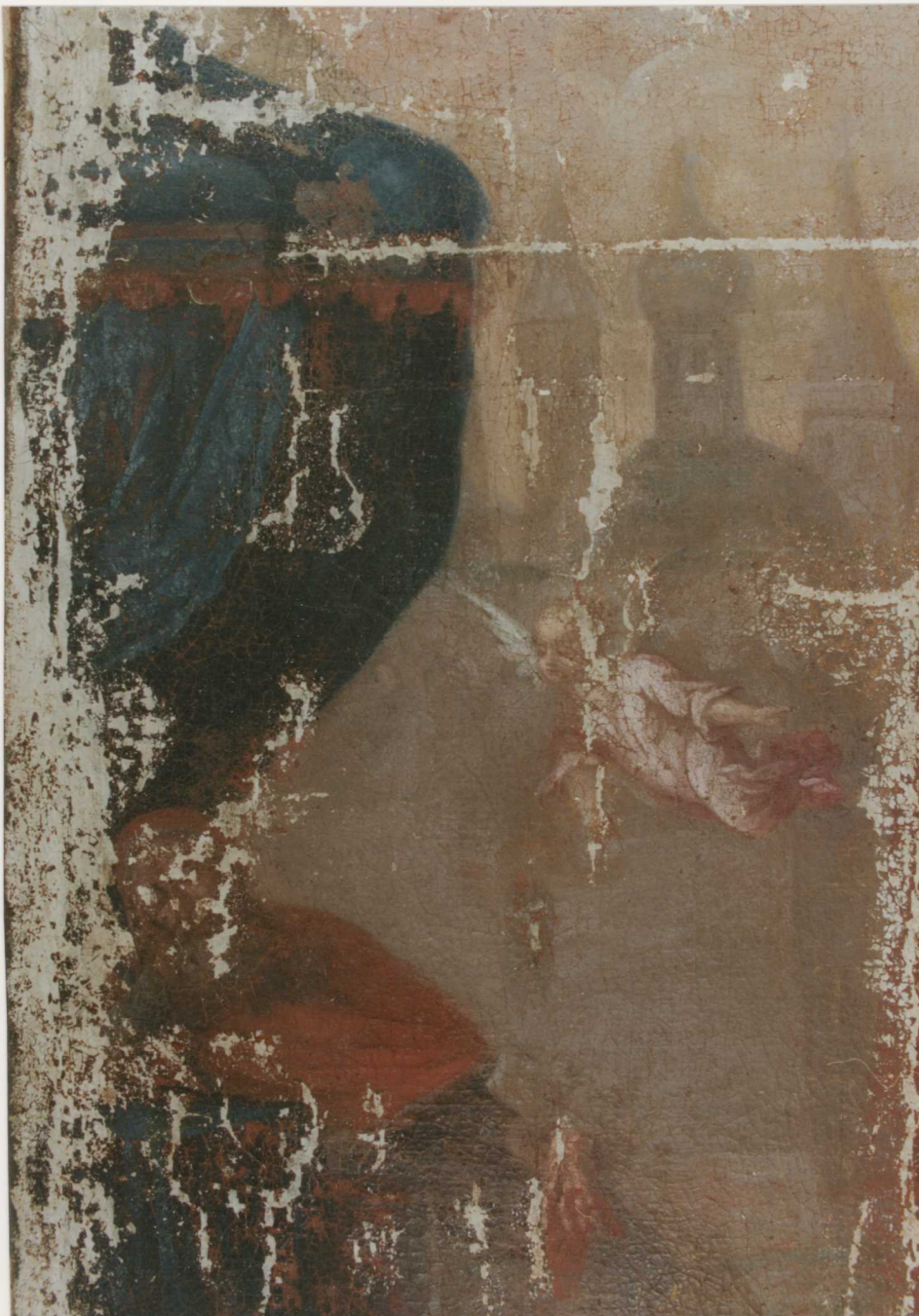
A PAPA ALMA
RÉSZLETFELVÉTEL A TISZTÍTÓABLAKRÓL

A PAPA AZMA
RÉSZLETFELVÉTEL

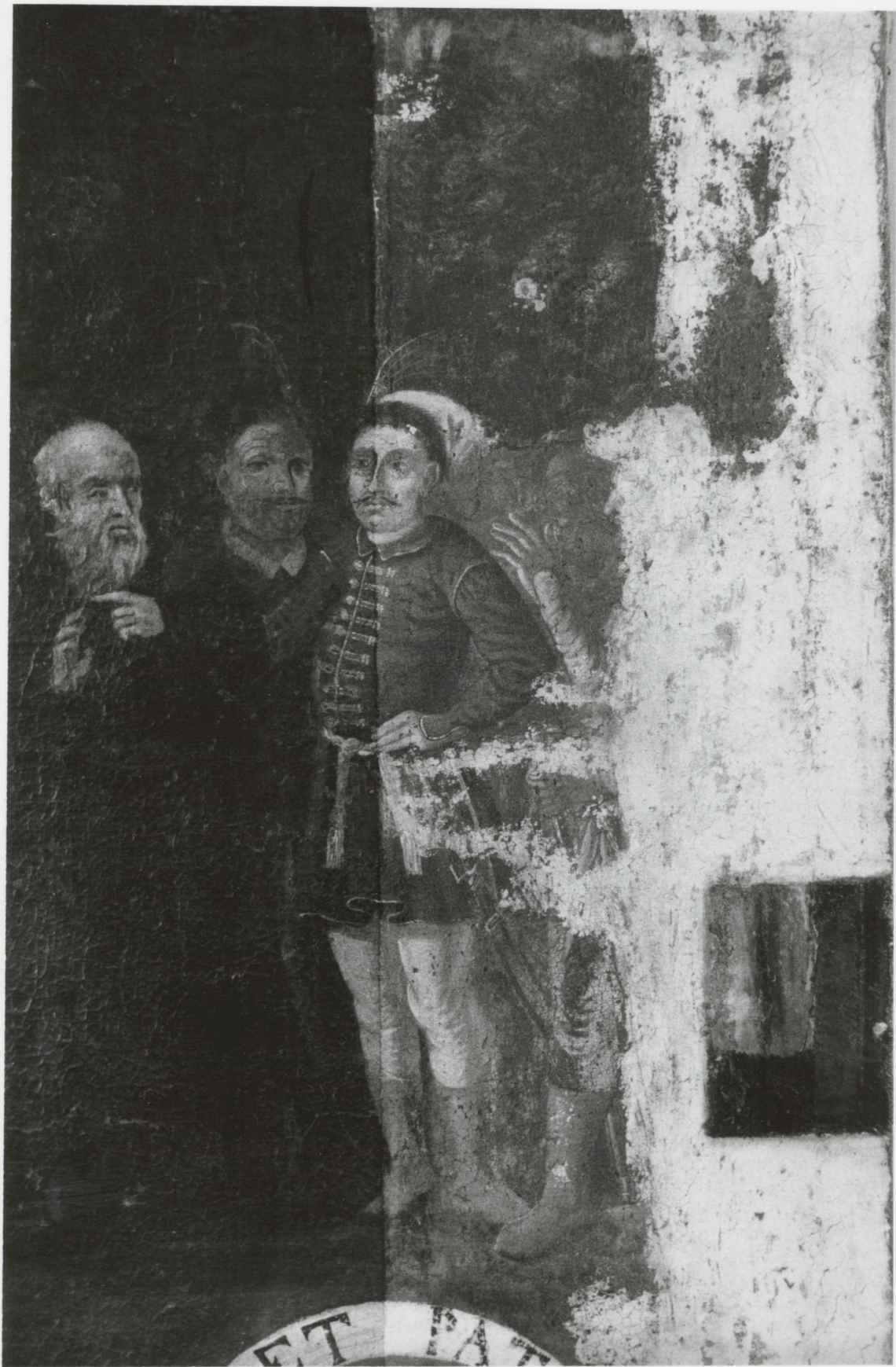
RÉSZLETFELVÉTEL
A TISZTÍTÓABLAKRÓL

"A PAPA AZMA"
LETISZTITA'S UTAN

RÉSZLETFELVÉTEL
A JOBB OLDALON LÉVŐ ARCOKRÓL

RÉSZLETFELVÉTEL
A KORÁBBI DURVA TÖMÍTÉSEKRŐL

RÉSZLETFELVÉTEL AZ ÉGRŐL
BAL OLDALON AZ ÁTFESTÉSEK, JOBB OL-
DALON A KORÁBBI TÖMÍTÉSEK LÁTSZANAK

RÉSZLETFELVÉTEL
1-ES SZÁMÚ MINTAVÉTELI HELY

RESZLETFELVÉTEL
2-ES SZÁMÚ MINTAVÉTELI HELY

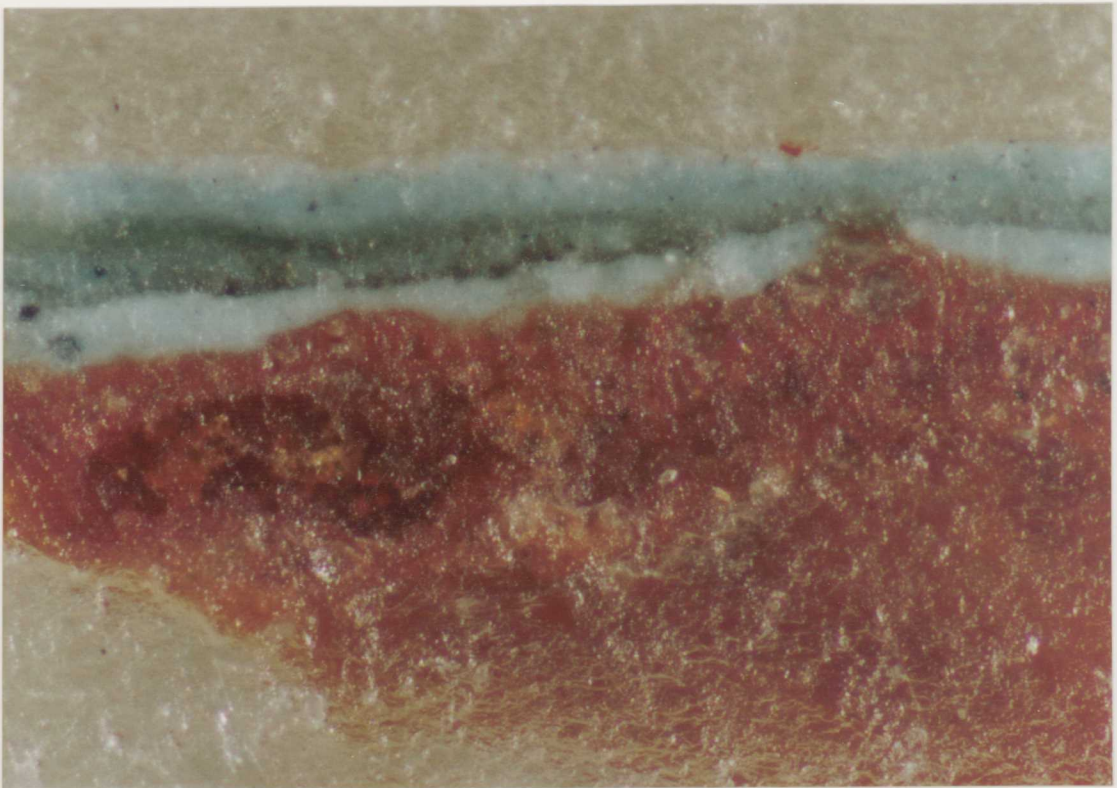
RÉSZLETFELVÉTEL
3-AS SZÁMÚ MINTAVÉTELI HELY

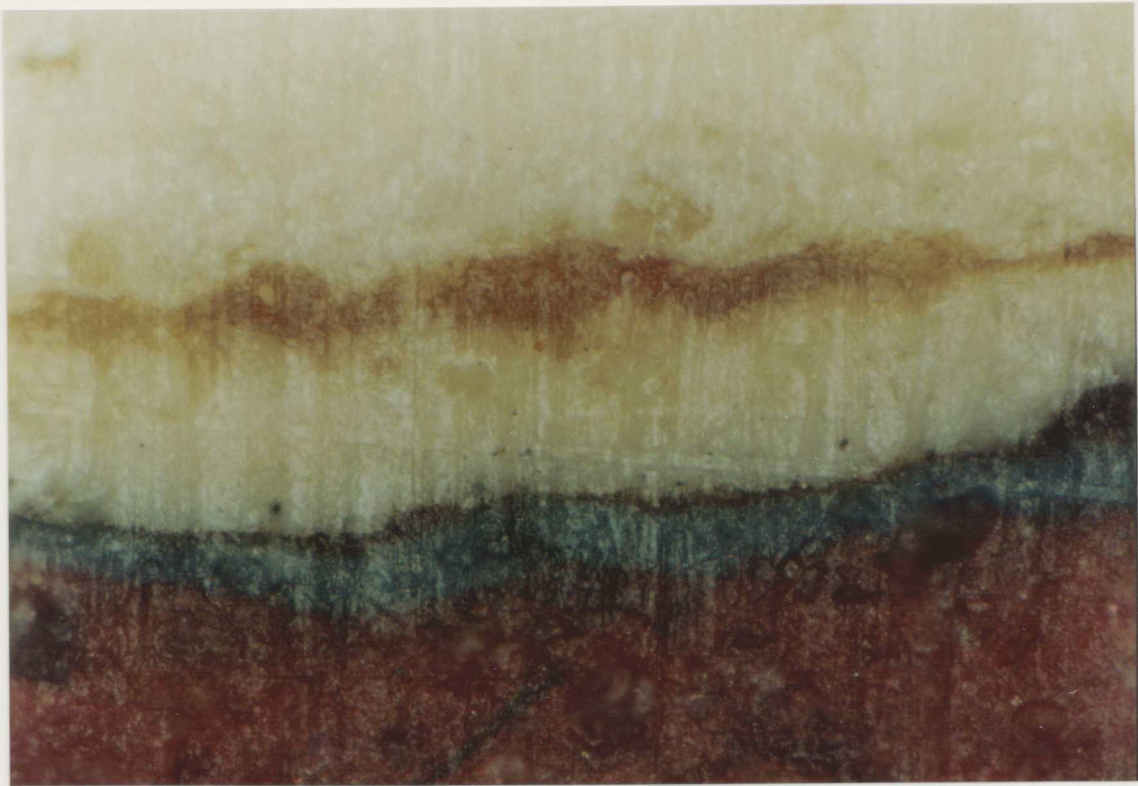

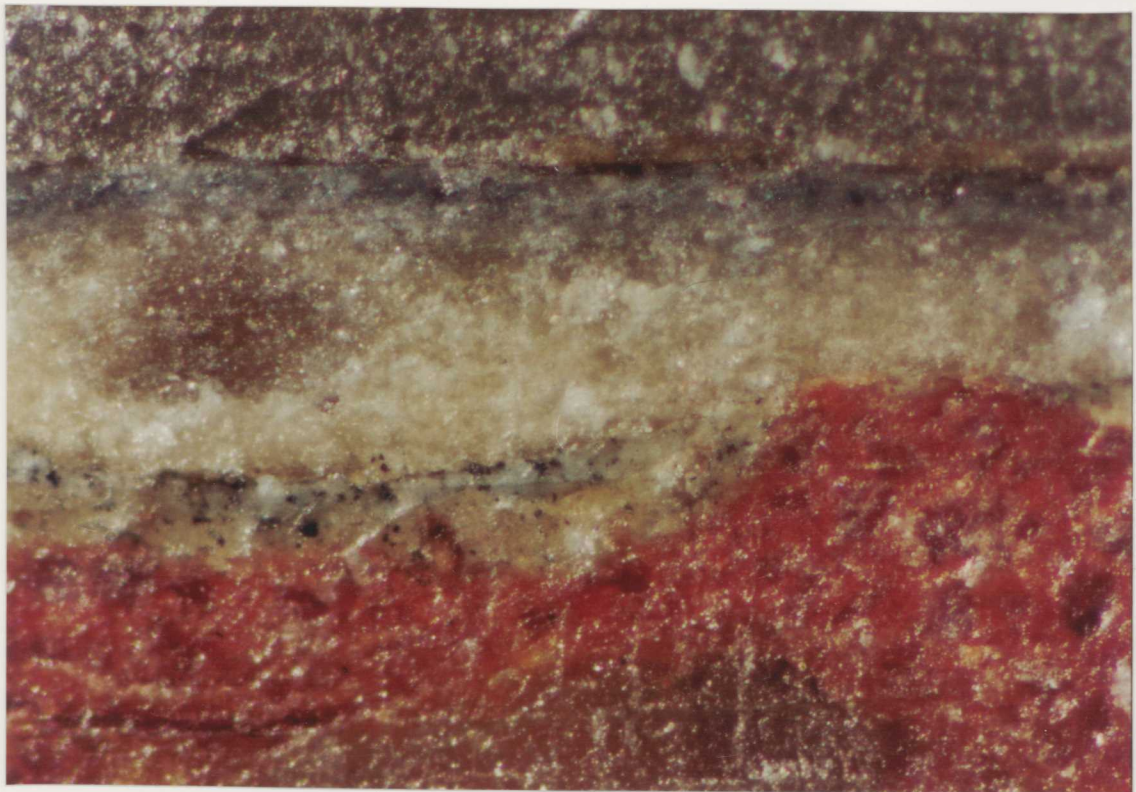
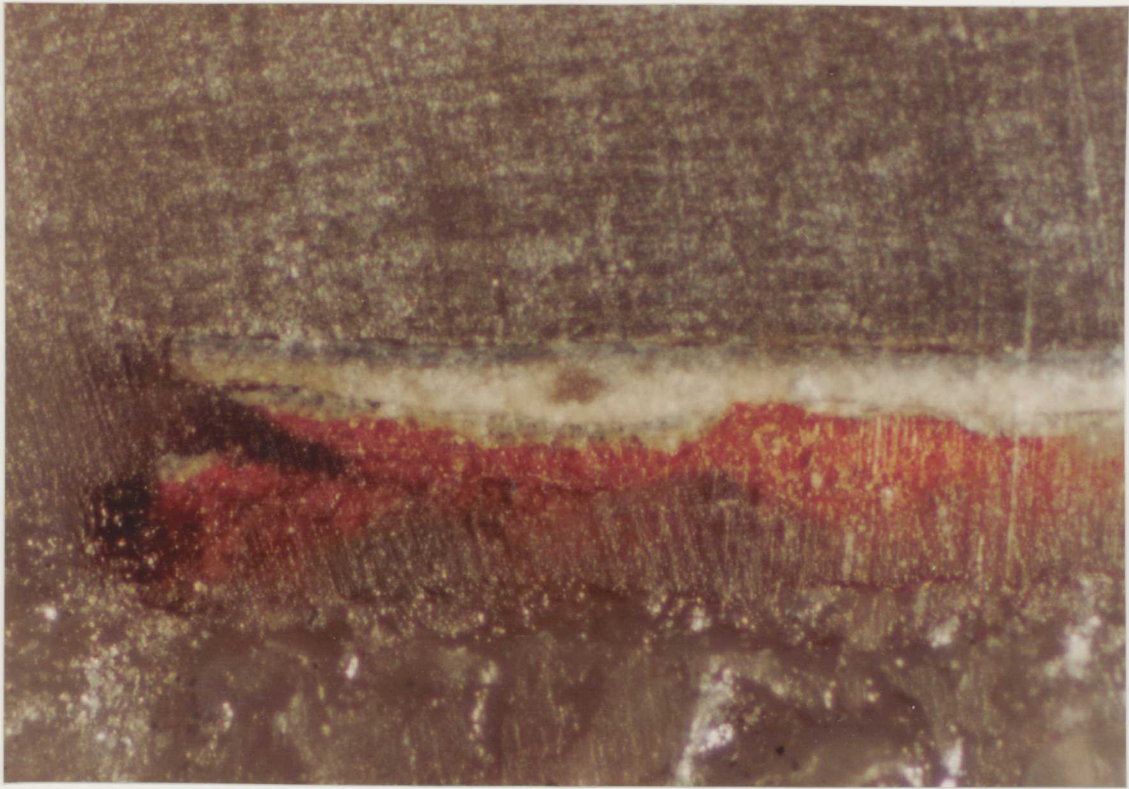
RÉSZLETFELVÉTEL
4-ES SZÁMÚ MINTAVÉTELI HELY

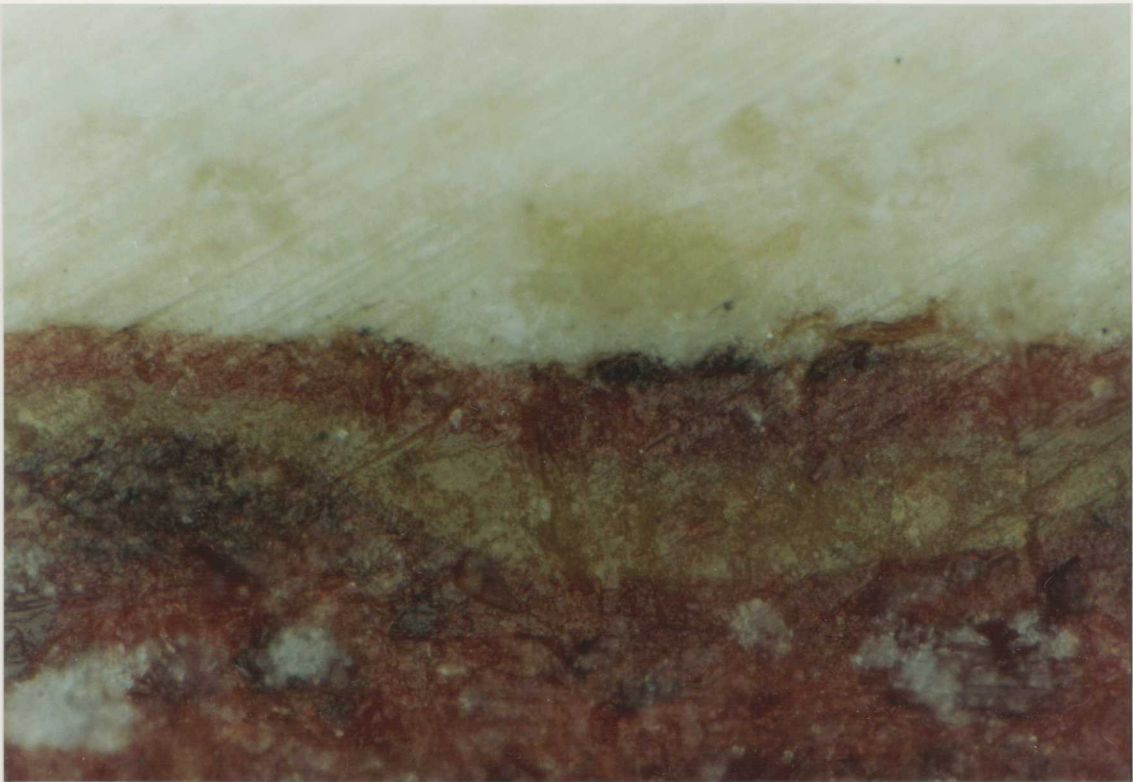
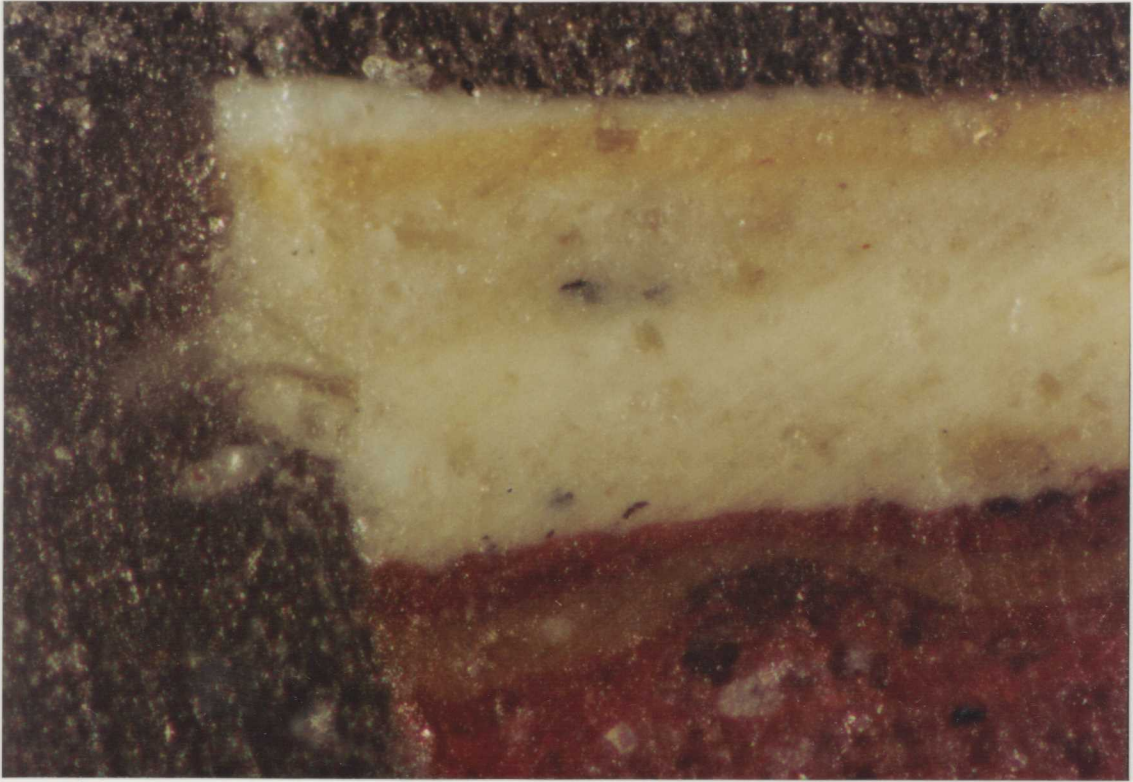

RÉSZLETFELVÉTEL
5-ÖS SZÁMÚ MINTAVÉTELI HELY

RÉSZLETFELVÉTEL
A KOPOTI FELÜLETEK, TÖMÍTÉSEK BEMU-
TATÁSA

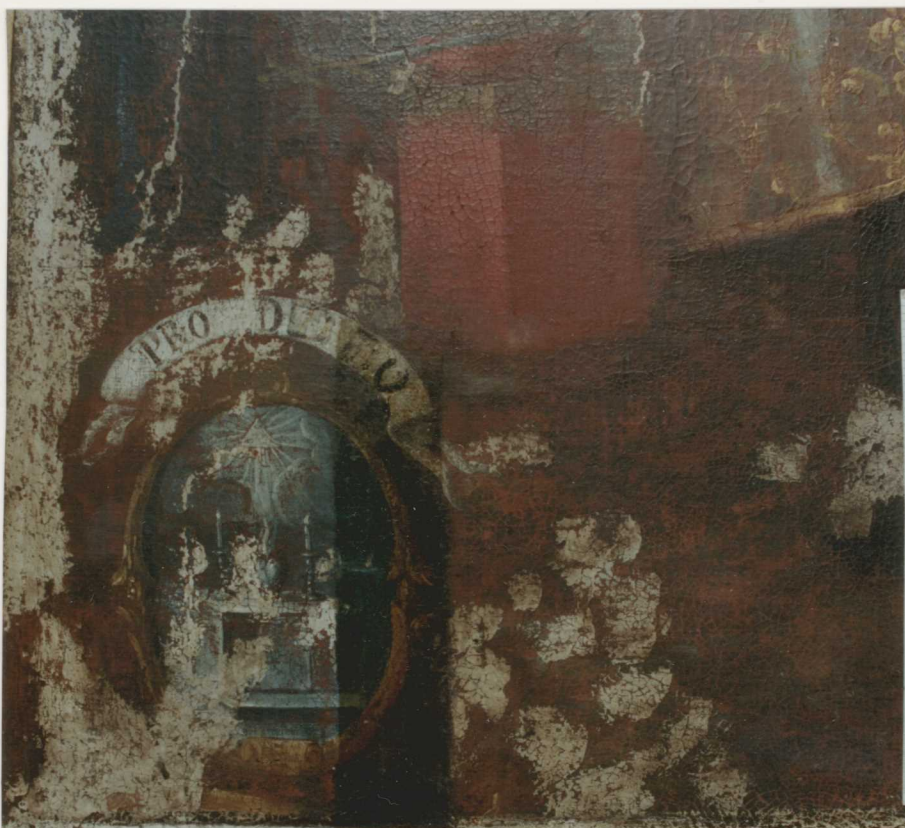
RÉSZLETFELVÉTEL
KORÁBI TÖMÍTÉSEK DEMUTATÁSA
LETISZÍTOTT FELÜLET

ANASTASIUS ASTRICUS PRIMUS ABBAS S. MARTINI O.S.B. QUEM S. STEPHANUS FACTO VOTO. CUPA
MITE UNA CUM ASSECLIS FELICITER DEVICTIS. AC TOTIUS COMITATUS SIMICHIENSIS UNIVERSIS DEC
S HONORI S. MARTINI DICATIS. AD SYLVESTRUM II SUM. PONT. ABLEGAVIT. A QUO SACRAM CORONAM ET
UCEM APOSTOLATUS IN SIGNE ADFERENS. S. STEPHANUM IN REGEM HUNGARIAE LAUREAVIT. CORONAVITQUE
NO 1001 POSTEA PRIMUS ARCHIEPPUS COLOCENSIS ORDINATUS, IN EXPLICABILE EST. QUANTUM NAM IN
OPACATIONE FIDEI ORTHODOXAE DESUDAV ERIT. OBIT ANNO 1034 DIE 12 NOVEMBRIS. AETATIS SUAE CIRCI
ANNO 70. INTER CETERA MIRACULA MOTUUM VITAE RESTITUIT.

RÉSZLET FELVÉTEL

A KÉP ALJÁN LEVŐ LATIN FÖLIRATRÓL

S. ANASTASIUS ASTRICUS PRIMUS
COMITE UNA CUM ASSECLIS FELIC
MIS HONORI S. MARTINI DICATIS, AI
CRUCEM APOSTOLATUS INSIGNE ADF
ANNO 1001 POSTEA PRIMUS ARCHI EP
PROPAGATIONE FIDEI ORTHODOXAE
ANNO 70. INTE

RÉSZLET FELVÉTEL

*A KOPOTT FELÜLETEK ÉS TÖMÍTÉSEK
BEMUTATÁSA*

RÉSZLETFELVÉTEL

A LETISZTÍTOTT FELÜLETEN ELŐTŰNTEK
A KORA'BBI TÖMÍTÉSEK

RÉSZLETFELVÉTEL

A LETISZTÓT FESZTMEŇY

KITÖMÍTETT ALLAPOT